

ligmaking in het sterren schenken. Slechts om die gelijkheid *het verschil van weg* voor ons niet te loof. Wie de hitte des daags niet droeg, dien volgen geen werken. Hen, die de hitte des daags gedragen hebben, volgen die werken zeer gewisselijk.

„Het tarwegraan in de aarde“.

Voorwaar, voorwaar zeg ik u, indien het tarwegraan in de aarde niet valt en sterft, zoo blijft het alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort. Joh. 12:24.

Achter de natuur om ons heen schuilen zinnige gedachten. Wie nu het oor mist, om die taal der stoffelijke schepping te verstaan, kent de natuur niet. Hij is als de operateur, die het ontleedde tusschen de spierbundels laat glijden, of straks een lijk in stukken snijdt, maar zonder iets te vermoeden of te gissen van wat er sprak in dat bloed, dat adroop, of in dat hart, dat lidde voor zijn oog.

Jesus verstand die natuursprake, en heeft ons meer dan één van haar orakelspreuken vertolkt. Denk slechts aan wat Jesus verhandelde van de lelien des velds, van de vogelen des hemels, van het zaad van den zaaijer, van het onkruid op den akker, van den bergstroom in zijn vernielend geweld, van den zandzeem in het meel, van het mosterdzaadje in zijn groei, van den visscher met zijn net, van den wijnstok met zijn ranken, en zoo ook van het tarwegraan, dat als het niet sterft, niet ontkiemt, en geen vrucht zet, en niet rijpt in de aren.

Legde Jesus er dit nu in, of nam Jesus dit uit de natuur? Was het alleen maar dat Jesus er dit nu bij dacht, of was wat Jesus uitsprak, reeds gedacht bij de schepping van rank en wijnstok, van den halm met de aren, en met het tarwegraan dat sterft en leeft?

Oppervlakkig zoude ge zoo zeggen het eerste. Jesus dacht het er bij. Jesus bracht dien wijnstok met zich zelf in verband, zonder dat er oorspronkelijk tusschen hem en dien wijnstok verband bestond. Het was een spel van Jesus' verbeelding. Een illustratie die Jesus zelf niet greep, maar schiep. Zoo ge wilt, op Jesus' lippen in weispreekende taal rijmlooze en maatlooze maar toch zoo rijke poëzie.

Maar het is zoo niet. Sla Math. 13: 34-35 maar op. Daar handelt de Evangelist van deze parabelpoëzie van uw Heiland, en wat betuigt hij u?

Dit, dat in deze poëzie van het natuurbeeld de profetie vervuld werd: „Ik zal mijnen mond open doen door gelijknissen; ik zal voorbergen dingen die verborgen waren van de grondlegging der wereld.“

En met dit woord gaat u een heel ander licht op.

Toen de natuur geschapen is, is ze geschapen niet door een machinaal pottenbakker, die het leem op de schijf in dooden, onbedienden, aan de gewoonte ontleende vorm dreef; maar die Schepper was Kunstenaar, was opperste Kunstenaar, die, eer Hij schiep en onder het scheppen, som en dacht in Goddelijk rijke uitdrukkings; die tegelijk en zijn geestelijk Koninkrijk en zijn redeloze natuur dacht, en nu die natuur schiep als beeldraaier van de gedachten zijns Koninkrijks, en in die natuurvormen en natuurkrachten de natuurverhoudingen de wereld van zijn eigen Goddelijk denken, zoo ge wilt, kristallichtend, belichaamde.

Zoo bezien is derhalve de natuur vol van Gods gedachten. Gedachteloos is niets in die natuur Gods. Het is al uit de gedachten Gods opgekomen. En omdat het onzielijke Koninkrijk in het zielelijke Natuurrijk uit eenzelfde denken Gods is voortgekomen, is beider grondgedachte één, en spiegelt zich de orde van het onzielijke Koninkrijk in de orde van het zielelijke Natuurrijk af.

Niet slechts een enkel maal. Niet als bij geval. Maar altoos en allerwegen. Omdat God één is, en dus ook één in zijn denken. En alleen omdat die hoogere eenheid de wereld van het zielelijke en onzichtbare, niet nu pas, maar van scheppingswege, doortintelt, grijpt de ziel die geloof in het doopwater de afwassing der zonde, en in het brood dat gebroken en in den wijn die vergoten wordt het Sacrament van 's Heeren dood. Alleen maar die natuurtaal is voor ons niet klaar en niet doorzichtig meer. Zelfs moet geklaagd, dat we voor haar schoonheid en bekering steeds stomper worden.

We kunnen het niet zeker zeggen, maar toch mag vermoed dat in den staat der rechteheid de mensch bijna zekerlijk die natuurtaal verstand. Immers dit meeleven met de natuur vindt ge oudtijds veel sterker dan nu. In het Oosten wordt die natuurtaal, dat spreken in natuurbeelden, nu nog, veel sterker gevonden dan bij ons. Alle dichtkunst leefde er van. En het is het hoog beschaafted stadsleven, in zijn afgetrokken zelfgenoegzaamheid, dat eerst recht het oor voor die sprake der natuur heeft toegestopt.

Nog bij vader Cats schoolt de mythische kracht van zijn dichtaard in dit beluisteren van en aanspreken met de natuur over de zoo wonderbare natuurdrijf der liefde, die hem in het heilig huwelijk van Christus met zijn Bruid geestelijk was opgeheven.

Maar toch ook in de rijkste Oostersche verbeelding, evengevoeld als in de warmste natuurpoëzie, blijft dit verstaan van de taal der natuur nog maar al te zeer een gissen.

De sleutel op haar geheimzinnig letterschrift is teloor gegaan.

Er moet in de nog gangbare vertolking wel veel waarschuilen, want zoo veel van die vertolking is aan alle volken gemeen, en zoo veel er in spreekt regelrecht ons hart toe.

Zeker van uw zaak zijt ge intusschen alleen als Jesus spreekt.

Zeker dan ook, als hij spreekt van het tarwegraan, dat moet sterfen om vrucht voort te brengen; wijl het, zoo het niet sterft, alleen blijft.

Dat het in de natuur, op den akker, zoo is, vraagt geen nader bewijs. Wie wil zelf het; wie het niet ziet, is vreemdeling op het veld.

Toch had het ook anders kunnen zijn. De visch die kuit schiet, veel rijker dan ooit een graankorrel zich op eenmaal vervreelvdigen kan, leeft nog als straks de school spartelende vischkeens uitkomt.

Dat het nochtans bij het graan zoo werd ingezet, was alsoo Goddelijk opzet, door God aldus gewild, niet zonder reden, maar *syn* reden. Om meerdere reden gewisselijk, maar ook hierom, opdat in het sterfend tarwegraan de sprake zou schuilen van een wet die in het geestelijk leven heerscht.

Er is een geestelijke gedachte: Wie zijn leven lieft, zal het verliezen, maar wie he haat

in deze wereld zal het redden ten eeuwigen leven (vs. 25).

En met die geestelijke gedachte correspondeert de natuurgedachte: Indien het tarwegraan in de aarde niet valt en sterft, zoo blijft het alleen, maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort.

Die twee nu zijn één. De éne maal geestelijk, en de andere maal natuurlijk, wordt hier beide malen hetzelfde gezegd.

Het is één wet, die naar den aard van het zielelijke in de natuur, en naar den aard van het onzielijke op geestelijke wijs wordt uitgesproken.

Maar beide malen éénzelfde gedachte Gods, één zin en meening van den Almachtige.

Het is één woord in twee talen door den Eeuwige gesproken, in de taal der natuur eerst, en toen vertolkt in de taal van het Koninkrijk.

Die éne wet, die éne gedachte Gods ging nu alle eeuwen vastelijk door bij alle plant die gezaaid werd, het klaarst en ons meest sprekend bij alle graan.

Maar diezelfde wet, de sprake van datzelfde mysterie ging ook alle eeuwen door bij alle voorplanting onder de geesten.

De geest, die weigerde te sterfen in de aarde, bleef kinderloos, de geest die sterfen dorst, had geestelijk gewin.

Toch is op geestelijk gebied die wet ongelijkmatig uitgekomen, nu sterker, dan zwakker, in graad van toepassing verschillend.

En voltrekt, in haar volledige uitwerking, heeft die wet, die ordinantie, die gedachte Gods slechts éénmaal uitgeblonken, t. w. in het ondergaan en in het sterfen van uw Heiland.

Hier was de volkomen gave tarwekorrel, die gansch vrijwilliglijk in den volstrekten dood inging, maar wiens sterfen dan ook de vrucht droeg, waarmee geen andere vrucht van menschelijk lijden, ook maar van verre vergelijkbaar is.

De vrucht van al het overig lijden was en bleef *betrakkelijk*, hier alleen was die vrucht volstrekt, volend, volmaakt.

Toch blijven wij daarom, met Jesus, aan geheel dezelfde wet onderworpen, en wint ge in kracht, naarmate ge u williger aan die wet onderwerpt.

Vandaar dat het Kruis ons ten levenssymbool werd. Vandaar ook dat het apostolaat ons telkens oproept om gemeenschap te hebben aan het lijden van Christus, opdat ge gemeenschap moogt hebben aan zijn heerlijkheid.

De wet van het tarwegraan is de profetie van heel het optreden van den Messias, aldus door hem zelf verwoordt, „dat de Christus alle deze dingen moet lijden, om aldus in zijn heerlijkheid in te gaan.“

En naar diezelfde wet handelde de martelaar, die zich in den dood gaf, en van diezelfde wet zong de dankbare kerk, hoe ze uit het bloed der martelaren wies.

Uit diezelfde wet leefde van oudsher de volke der getuigen. Aan die wet is onze eere-titel, van *pilgrims* op aarde te zijn, ontleend. Alleen door de diepte gaat den rechtvaardige de weg naar boven, gelijk reeds de Spreukendichter zong.

Alleen wie de vernedering aandurf, wordt verhoogd.

Kunstmatig is geen leven te wekken; laat zich geen geestelijk leven voortplanten. Al wat leven wil scheppen, moet daarom wegzinken in den donkeren schoot van het Goddelijk mysterie. En dan komt het leven, niet alsof die donkerheid kracht had, maar omdat in die donkerheid van het mysterie de *kracht Gods* werkt.

Hierin ligt nu ook de vertroosting, en schuilt de bekering van het lijden.

Niet, dit gist ge wel, die ziekelijke bekering, die, door valsche gevoel misleid, aan wonden lust heeft en in tranen weemoedig geniet.

Zoo sentimenteel smartvergoding heeft niets met den hoogen ernst van het Kruis gemeen. Ze staat rechtstreeks, staat vijandig tegen de sprake van het Kruis over.

Bedoeld is alleen die stille geloofsbekering van het lijden, als ge nu weet, dat de Goddelijke bewerking, om u te doen ontkiemen, en te doen rijpen, en vrucht te doen dragen, ook bij u een aanvang nam. Dat het hoog ernstig proces, waarin ook voor u de weg ten leven ontloten wordt, nu begonnen is. Dat de hemelische landman u niet langer als doellooze korrel 'in de schuur liet liggen, maar u nu uitdroeg, en aan de aarde toevertrouwde, om door u geest met geest te gewinnen.

En bekering als van de bevruchte vrouw, die nu weet dat haar ure gekomen is, en wel heeft en huivert nu die ure toe, maar toch ook onder dat huivren jubelt in haar ziel voor God, dat ze het jonge leven, dat ze inwachte, nu aanschouwen zal, en aan haar hart drukken.

En zoo nu ook zijn voor Gods kinderen op aarde, zijn voor wie wortelen in geloofsvaart, die donkere wegen, als ze er aan toe komen, niet vreemd. Ze wisten, dat het eerst zoo zonnige pad op die donkere gang moet uitloopen. En ze treden dien donkere gang in, wel sidderend onder den ernst der paden, maar nochtans dankbaar dat ze eraan toe zijn, omdat door die donkere gang het pad loopt naar het eeuwige licht.

En bekering die soms op het kind van God tot in zijn sterfen doorgaat. Niet altoos, omdat zoo vaak vóór het sterfen de helderheid wijkt van den geloofsblik. Maar wel als dat heldere zien van het geloofs oog tot in den jongsten snik nog stand houdt.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

Want dan gaat het voor het laatste de donkere gang in; dan is er een die valt, en in de aarde zal worden weggeborgen; maar ook die doorgang is ten eeuwigen leven, en ook uit dat verborgen tarwegraan ontkiemt de halm.

vijf en zeventig cents extra te voegen, of f 0.75 in postwissel te zenden.

Zij, voor wie dit opeens te veel mocht zijn, kunnen volstaan met in Januari 1897, in April 1897 en in Juli 1897 telkens bij het abonnementsgeld vijf en twintig cents over te maken.

Aan alle premie-inteekenaars, tevens abonneenten, die hieraan voldoen, zal bedoeld Register, zoodra het van de pers komt, en de vijf en zeventig cents afbetaald zijn, franco aan huis worden toegezonden.

P. S. Nog slechts 300 van de 1500 inteekenaars op *E Voto* hebben dusver zich aangemeld.

Zij men zoo goed, zich spoedig op te geven. Anders worden er te weinig exemplaren gedrukt en kan men naderhand er geen meer krijgen.

Amsterdam, 19 Febr. 1897.

Zelfverdediging.

In de *Katholiek* D. CXI p. 1 v.v. en p. 97 v.v. heeft de heer M. A. Thompson een tweetal artikelen onder den titel: *Dr. Kuiper en zijn 'Heraut'* geleverd, die in de *Heraut* niet geheel onbesproken mogen blijven.

Over het eerste artikel glijden we vluchtig heen. Waar u een lof wordt toegezwaaid die een man, minder in den strijd gehard, zou doen blozen, past zwijgen, en onder dat zwijgen een zelf merken op allerlei onvolkomenheid, die aan het te welwillend oog van uw goedgunstigen beoordeelaar ontgaat.

Slechts twee *marques de conduite* aarzelen we niet openlijk in ontvangst te nemen. De éne voor onzen uitgever en onzen corrector.

Men leest toch op blz. 21:

Naar het uiterlijk en in materielen zin gelijk *De Heraut* op de moderne dagbladen alleen door het formaat en de vierde pagina, welke door een zeer gering aantal advertenties in beslag genomen wordt. Maar ook aan deze uienwijdigheid heeft hij niet kunnen nalaten een zekere wijding en eerbiedwaardigheid te geven. In de tint van zijn papier, in de trale lettervormen, in de nauwkeurige redactie en correctie wil hij er eenigermate uitgaan de folio-statenbijbel volgens de Leidsche overzetting.

Dit alles moet een zekere duurzaamheid en bestendigheid verlenen, welke de vluchtige 'sphenmeriden' onzer eeuw niet kennen: een langer leven dan het leven van één dag.

Tegenover veler klacht, rakende de stordige correctie, ligt in deze aanhaling een zelfvoldoening, die men ons niet zal misgunnen.

Maar hierbij laten we het niet.

We verstouten ons nog een tweede citaat op te nemen, en wel van blz. 12, luidende aldus:

Maar niet enkel, gelijk de Hoogepiester der Oude Wet uitwendig zichtbaar de leer en de waarheid aantoonde, neen, veelmeer is bij Dr. K. het Woord Gods ingegaan in zijn geheelen persoon. Heide Testamenten schijnen in hem vleesch en bloed te hebben aangenomen. Hij spreekt de woorden des levens uit den vollen overvloed des harten. Zijne schriften, zijn woord, 't is niet een kunstig ingelegd mozaiek van bijbelteksten, een mozaiek waarin de lijnen der verschillende afscheidingen niet verborgen kunnen blijven. Neen, zijn woord schittert als een veelzijdig geslepen diamant, dat naar alle zijden den glans van het éne zonnelijk weerspiegelt. Eene schilderij, waar de kleuren zacht weenvloeiën. Zijne uitdrukkingen en zinswendingen, zijn gedachten en zijne bedragspraak, de uitingen van zijn genood, zijn liefde en haat, zijn toorn en medelijden, 't is alles geheel schriftuurlijk.

Door zijn woord gaat de lyrische vlucht der profeten, de klagende toon van David, de zezang van Mozes, van Debora en Judith, de vurige liefdeslijden van Paulus en Johannes. Hij verhaalt naar den boeienden trant der historische boeken, hij betooft den lezer door de navolging van den sublimen eenvoud der Evangelien.

En zoo heeft hij dan zijn woord geheel omgezet en als van gedaante doen veranderden door de verve en den gloed van het Schriftuurwoord. De kracht en de majesteit, het pathetische, het teedere en bevallige, hetwelk de openbaringen Gods in het menschelijk woord beurtelings doen uitkomen, is geheel eigendom geworden van zijn geest.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Meer in het bijzonder werkzaam bij in zijn woord de schoonheid van het Oostersche landschap. Ook deze 'toon der laauwe Weststranden' verwijlt zoo gaarne onder de zoete, zachte Palestijnse lichten, mijnerend bij het stille oppervlak der Galileische meren, rustend onder de ruischende eders of genietend van de bekoorlijkheid der weelderig begroeide berggronden. De kruinen van den Thabor en van den Carmel verheffen zoo gemakkelijk zijn oog naar het goddelijke; een atmosfeer van heiligheid en vromen ernst doordringt zijn genood; en aldus mediterend, weet hij den lezer met enkele sobere trekken van zijn penseel over te voeren naar dat eeuwig gedankwaardige land, en in diens hart over te storten en uit te gieten, wat hij zelf daar gevoeld en gezien heeft.

Hij dringt zijne geleerdheid niet aan u op en wacht zich wel, om den lezer te vermoeten met de namen van auteurs of langerekte citaten. Hij spreekt niet als een paedagoog, die al onderwijzende u tevens brengt tot bevel van uwe onwetendheid: 'Il a toujours le ton de la recherche, jamais celui de l'enseignement', zou de Maistre zeggen. Het kan wel niet ontkend worden, dat hij meermalen spreekt *in tripode*, maar het is evenzeer waar, dat hij den schijn van aldus te spreken steeds zoekt te vermijden, ja, dat hij met een zekere naïveté en ongekunstelde vormen plaats neemt in uw gezelschap.

Over de juistheid van deze methode is men het thans dan ook vrij wel eens. De boeken met drie kwart pagina noten behooren tot een periode die geoordeeld achter ons ligt. De eisch, die thans geldt, is alleen, dat de kenner bespreken kunne, dat ge uit dege wetenschap spreekt. De naden van het kleed wijl men niet meer met den vinger aan, maar verbergt ze veeleer; mits de stof maar degelijk zij en vast ineenzit.

Juist daarom echter hechten we er waarde aan, dat van onpartijdigen kant thans erkend wordt, hoe we, wel verre van buiten de Schrift om te redeneeren, veeleer zelden anders dan in door de Schrift geïnspireerde taal spraken.

Maar met deze opmerking nemen we van het eerste artikel dan ook oorlof, alleen nog den geachten schrijver de hem toekomende hulde biedende voor zijn waardeerend oordeel, dat, van zijn zijde komende, veel medeminaars der Gereformeerde belijdenis de oogen uitsteekt.

Iets langer daarentegen staan we stil bij zijn tweede artikel, dat, even hoffelijk in toon, toch scherpe kritiek levert, en zekere gelijkheid over onze feiten niet onderdrukt.

Niet alsof we volledige repliek zouden leveren. We doen dit nu niet, gelijk we het ook vroeger niet deden, toen ambtgenooten van den geachten schrijver ons in ditzelfde tijdschrift, of ook in de *Maashode*, te recht zetten.

De reden hiervan ligt voor het grijpen. Wie op veelzijdig gebied arbeidt, om langs velerlei weg één geconcentreerd doel te bereiken, mag tijd noch kracht verspelen, om zich door tegenspraak tot onoponthoud te laten verlokken. Eén enkele principieel doorgezette polemiek zou, om degelijk te kunnen zijn, voor minstens een half jaar uw gang vertragen, overmits het ondoenlijk is, over één enkel punt tot akkoord te komen, zonder dat ge telkens op de uitgangspunten van het redebeleid teruggaat. Dat nu doen we wel, als het polemiek geldt, wier tegenspraak onzen eigen kring deert, naardien in dat geval de bestede arbeid in eigen kring het inzicht verheldert. Maar meden het juist daarom meest bij polemiek met mannen uit die heel andere volkskringen, waarop alle invloed voor ons toch is afgesneden.